BIBLIOTEKARZ PODLASKI
2017/4 (XXXVII)
ISSN 1640-7806
http://bibliotekarzpodlaski.ksiaznicapodlaska.pl/

Anna Janicka, Jarosław Ławski
Wydział Filologiczny, Uniwersytet w Białymstoku

Colloque annuel de l'Association Suisse de Littérature Générale et Comparée (ASLGC) „Musique et émotions dans la littérature", Université de Berne, 16-18 listopada 2017 roku.

SPRAWOZDANIE

W dniach 16-18 listopada 2017 roku obradowała w Bernie w Szwajcarii doroczna konferencja Szwajcarskiego Towarzystwa Literatury Powszechnej i Komparatystyki, poświęcona szerokiemu tematowi „Muzyka i emocje w literaturze". Chcielibyśmy o sesji poinformować nie tylko ze względu na udział polskich badaczy.

Odbyła się ona na Uniwersytecie Berneńskim w stolicy Szwajcarii. Bezpośrednim organizatorem tego perfekcyjnie zorganizowanego spotkania był Instytut Języka i Literatury Francuskiej z Wydziału Filozoficzno-Historycznego, a całość prac związanych z organizacją międzynarodowej imprezy powierzono dr hab. Corrine Fournier Kiss, komparatystce, badaczce literatury francuskiej, czeskiej, polskiej, rosyjskiej i ukraińskiej. Współorganizatorami spotkania byli: prof. Thomas Hunkeler (ASLGC) oraz Erika Brantschen Berclaz i Matthieu Lechner, bardzo sprawnie koordynujący wszelkie prace. Z kolei część doktorancką sesji koordynowali: Michel Viegues i Emily Eder. Całe przedsięwzięcie – obok wymienionych już instytucji – wspierały organizacyjnie: Académie Suisse des Sciences Humaines et Sociales, Graduate School of the Humanities, Walter Benjamin Kolleg, Programme Doctoral LGC, Swissuniversities.

W trzydniowej konferencji wzięło udział 19 badaczy z 7 krajów: Szwajcarii, Włoch, Polski, Francji, Kanady, USA, Austrii. Zwracała uwagę przede wszystkim dyskusyjna funkcja spotkania. Referaty podzielono na 8 bloków tematycznych oraz trzy dodatkowe bloki w części przeznaczonej tylko dla

Na zdjęciu z prawej: dr hab. Corrine Fournier Kiss

doktorantów (cały 3 dzień obrad). Wystąpienia – dwa lub trzy – obowiązkowo przechodziły w półgodzinną dyskusję zaraz po nich. Na omówienie więc żadnego z nich nie brakowało czasu. Zwraca uwagę poświęcenie odrębnego dnia obrad na wystąpienia doktorantów (Journée des doctorants, Tag der Doktorierenden), co miało miejsce 18 listopada.

Zwyczajem rzadko spotykanym na innych konferencjach, a godnym polecenia, jest przedstawianie przez prowadzącego osoby, która za chwilę wystąpi: jego tytułów naukowych i stopni, miejsca pracy i – dość szczegółowo – dorobku naukowego. Badacze z różnych krajów mogli się więc poznać lepiej. Warto docenić jeszcze jeden wymiar Konferencji: nie było w niej obrad sekcyjnych, a w obradach plenarnych brali udział zarówno sławni badacze, jak i ciekawe, dopiero zaczynające karierę naukową osobowości.

Osobną cechą Szwajcarii jest praktyczna wielojęzyczność: tu po prostu mówi się na co dzień po niemiecku, francusku, angielsku, a czasem po włosku. Widać to było w czasie obrad – badacze swobodnie przechodzili z języka na język, z których najmniej popularnym okazał się język angielski. W tym wymiarze humanistyka szwajcarska jawi się jako prawdziwie wielojęzyczna, umiędzynarodowiona.

Konferencję otworzyło krótkie przemówienie Dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego, prof. Stefana Rebenicha, po którym głos zabrał

prof. Thomas Hunkeler (Prezes ASLGC). Wprowadziła w tematykę Konferencji dr hab. Corinne Fournier Kiss (wszystkie te wystąpienia były wielojęzyczne). Obrady plenarne odbywały się w ośmiu blokach tematycznych, niektóre z nich przypominamy:

POETIQUE DES EMOTIONS DANS L'OPÉRA
Anselm Gerhard (Bern): «Ausdruck von Emotionen zwischen poetischer und musikalischer Metrik – drei Beispiele aus der italienischen und französischen Oper des 19. Jahrhunderts»
Jarostaw Ławski (Białystok): «Karol Szymanowski und Jarosław Iwaszkiewicz in Odessa»
DIRE L'ÉMOTION DANS LES BIOGRAPHIES DE MUSICIENS
Béatrice Didier (Paris): «L'émotion musicale chez Stendhal»
Christophe Schuwey (Fribourg): «Forme et fonction de l'ekphrasis musicale dans les biographies de Mozart»

Walter Benjamin Kolleg. Wystąpienie dr hab. Anny Janickiej (UwB)

Sarga Moussa (Paris): «Le „cercle enchanté" des émotions. Liszt biographe de Chopin»
RÔLE DE LA MUSIQUE DANS LE DEVELOPPEMENT MORAL DES PERSONNAGES
Anna Janicka (Białystok): «Women in the world of sounds. The work of Gabriela Zapolska»
Lara Popic (Toronto): «Affectivité et thérapeutique de la musique dans *Adriani* et *Les Maîtres sonneurs* de George Sand»
EKPHRASIS MUSICALE, PERFORMANCE ET ESTHETIQUE
Lawrence Kramer (New York): «Musical ekphrasis and elemental media»
Marcello Ruta (Bern): «*Staring at an absolute beauty* – Why musical scores are not mere instructions for performers and what can be learnt about that from literature»
Magdalena Saganiak (Warsaw): «Musicality as a force shaping literary works. An aesthetic study»
EMOTIONS ET MANIPULATIONS DANS LE RÉALISME SOCIALISTE
Corinne Fournier Kiss (Bern): «Czech folklore and manipulation of émotions in Kundera's *The Joke*»
Lina Uzukauskaite (Salzburg | Kaunas): «Aufgeschriebene Emotionen in der Jazzliteratur aus Litauen»

Obrady plenarne. W środku prof. Lawrence Kramer (Nowy Jork), z prawej prof. Magdalena Saganiak (UKSW, Warszawa). Od lewej prof. Thomas Hunkeler (prezes ASLGC)

Od lewej: dr Christophe Schuwey (Fryburg), prof. Beatrice Didier (Paryż), prof. Patrik Suter (Berno)

ENTENDRE LES EMOTIONS EN LITTERATURE
Frédérique Toudoire (Mulhouse): «L'émotion de l'inouï – Pascal Quignard»
Patrick Suter (Bern): «L'instant musical: poésie et émotions»
Tobias Lambrecht (Fribourg): «Zwei ungleiche Rivalen. Musik und Emotionen in Helmut Kraussers literarischem Werk»
Nikol Dziub (Mulhouse): «Le chant des sirènes, ou la langue émue»
Christophe Imperiali (Bern): «Le démon et l'analogie. Fonctions émotives de la musique chez Marcel Proust et Thomas Mann»

Konferencja unaoczniała gościom ze wschodu Europy (takim nader dalekim krajem jest dla Szwajcarów Polska) odmienność funkcji, jakie refleksja humanistyczna pełni w „posthistorycznej" Szwajcarii i na Zachodzie. O ile dla Środkowo- i Wschodnioeuropejczyków wciąż zasadnicze znaczenie ma problematyka historii, teodycei, narodowości, o tyle refleksja Zachodnioeuropejczyków koncentruje się na problematyce stylu, piękna, formy. Jest oderwana od procesów historycznych, po prostu inna. Warto podkreślić oprócz obecności polskich badaczy (dr hab. Magdalena Saganiak, prof. UKSW; dr hab. Anna Janicka i prof. Jarosław Ławski) udział w sesji uczonych pochodzących ze wschodniej Europy, reprezentujących zachodnie uczelnie (Lara Popic z Toronto, Lina Uzykauskaite z Salzburga, Mikol Dziub z Mulhouse).

Pomimo różnych doświadczeń badaczy z tak różnych kultur, sesja przebiegała w znakomitej atmosferze, w czym widzieć trzeba zasługę nadającym jej ton badaczom z Berna: dr hab. Corinne Fournier Kiss, prof. Thomasa Hunkelera, prof. Patricka Sutera, dr hab. Marcello Ruty. Spotkanie miało swą część artystyczną: 17 listopada z koncertem muzycznym wystąpili studenci Bern University of the Arts, wykonujący kompozycje znanego amerykańskiego kompozytora i muzykologa Lawrence'a Kramera (był jednym z referentów), Haydna, Rachmaninowa i debiutanta Tibora Kissa. Nie zabrakło także uroczystej kolacji w Restaurant Waldheim.

Konferencję należy uznać za duży sukces Szwajcarskiego Towarzystwa Literatury Powszechnej i Komparatystyki, jego prezesa prof. Thomasa Hunkelera, a nade wszystko *spiritus movens* spotkania, dr hab. Corinne Fournier Kiss. Wiele doświadczeń szwajcarskich kolegów, choć oczywiście nie wszystkie, warto byłoby przenieść do Polski. Przede wszystkim: międzynarodowy i wielojęzyczny charakter komparatystycznych i interdyscyplinarnych sesji berneńskich.